

منابع طبیعی در

کلام ولایت

بیانات امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
در حوزه منابع طبیعی و محیط زیست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت جامع منابع طبیعی بامشارکت مردم

یکصد و دهمین سال خدمتگزاری
در عرصه های منابع طبیعی کشور
۱۳۹۴-۱۳۸۴

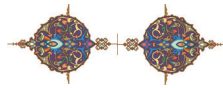

ستاد برگزاری هفته منابع طبیعی و آبخیزداری
۱۵ الی ۲۱ اسفند ۱۳۹۴

منابع طبیعی در

کلام ولایت؛

بیانات امام خمینی (ره) و
مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
در حوزه منابع طبیعی و محیط زیست

دفتر روابط عمومی و امور بین الملل

منابع طبیعی در کلام ولایت

تهیه کننده : سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

دفتر روابط عمومی و امور بین‌الملل

تدوین و گردآوری: رضا نیکدخت

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه

ناشر: نشر اسرار علم

چاپ: صادق

لیتوگرافی: طاووس رایانه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۹۱-۷۴-۳

نشانی: میدان انقلاب اسلامی، خیابان کارگر جنوبی، خیابان لبافی‌نژاد غربی، پلاک ۳۰۰
تمامی حقوق این اثر برای سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور محفوظ است

فهرست

سازمان جنگل‌ها و مراتع در یک نگاه / ۸

پیشگفتار / ۹

مقدمه / ۱۳

تخریب جنگل جایز نیست / ۱۵

بیانات امام خمینی (ره) به مناسبت راهپیمائی روز (۱۳۵۷/۱۱/۱۹)

تخریب جنگل‌ها، عملی غیر اسلامی / ۱۹

بیانات امام خمینی (ره) در دیدار با نخست وزیر و اعضای هیأت دولت جمهوری

اسلامی (۱۳۶۱/۰۶/۰۲)

منابع طبیعی، مسأله حیاتی / ۲۳

بیانات مقام معظم رهبری پس از بازدید از مؤسسه‌ی تحقیقات جنگل‌ها و مراتع

(۱۳۷۷/۱۲/۱۴)

تعرض به منابع طبیعی، ظلم به مردم / ۳۱

بیانات مقام معظم رهبری پس از کاشت نهال در هفته منابع طبیعی

(۱۳۸۸/۱۲/۱۸)

منابع طبیعی، ثروت نسل‌ها / ۳۷

بیانات مقام معظم رهبری در بوستان ولایت تهران (۱۳۸۹/۱۲/۱۷)

مردم، حافظین منابع طبیعی / ۴۷

بیانات مقام معظم رهبری پس از غرس نهال در روز درختکاری (۱۳۹۰/۱۲/۱۵)

مسئولین و جدیت در حفاظت از جنگل‌ها / ۵۱

بیانات مقام معظم رهبری پس از غرس نهال در روز درختکاری (۱۳۹۱/۱۲/۱۵)

هر ایرانی، یک درخت / ۵۷

بیانات مقام معظم رهبری پس از غرس نهال به مناسبت روز درختکاری

(۱۳۹۲/۱۲/۱۴)

قاطعیت در برابر زمین خواری / ۶۱

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار مسئولان و فعالان منابع طبیعی و محیط‌زیست

(۱۳۹۳/۱۲/۱۷)

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور در یک نگاه

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور از سال ۱۲۸۴ شمسی (۱۹۰۵ میلادی) با گذر از تاریخ ۱۱۰ ساله خود افتخار دارد، به عنوان یک سازمان مستقل حاکمیتی، اجرایی و در جایگاه تشکیلات یکی از معاونت‌های وزارت جهاد کشاورزی مسئولیت حفظ، احیاء، توسعه و بهره‌برداری اصولی و پایدار از منابع طبیعی تجدید شونده کشور را به دوش بگیرد. اعمال حاکمیت و مدیریت بر ۱۳۴/۴ میلیون هکتار جنگل، بیشه زار و درختچه، ۸۴/۸ میلیون هکتار مرتع، ۳۲/۵ میلیون هکتار بیابان به عنوان سرمایه‌های ملی و حیاتی و زیر ساخت امنیت سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و زیستی کشور، مأموریت خطیر و بی‌نظیر این سازمان است. سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری با توکل به خدا، برای تحقق رسالت خویش به قانون، عزم ملی، توان کارشناسی و تجربیات ارزشمند و کم‌نظیر کارکنان خود تکیه دارد.

پیشگفتار

منابع طبیعی و انفال از مباحث ریشه‌دار در دین مبین اسلام بوده و بی‌هیچ مبالغه و در همه دوران‌ها به خصوص در زمان حال و آینده، حفظ آن از ضروریات زیست و زندگی انسان‌ها می‌باشد.

اهمیت منابع طبیعی در دین مبین اسلام بیانگر توجه اسلام به بقاء و حیات انسان است تا آنجایی که بیش از هزار آیه در مورد منابع طبیعی و اهمیت آن مطرح شده است. خداوند متعال در سوره مبارکه کهف آیه ۷ می‌فرماید: «إِنَّا جَعَلْنَا عَلَ الْاَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ أَحْسَنَ عَمَلًا» در حقیقت ما آنچه را که در زمین است زینت و زیور آن قرار دادیم تا بوسیله آن اهل آنرا بیازمائیم که کدام یک از شما نیکوکارترید. جالب اینجاست که خداوند متعال وقتی که در قرآن کریم می‌خواهد اهمیت موضوعی را بیان کند، آن موضوع را در کنار مسأله‌ی بسیار مهمی قرار می‌دهد مثلاً می‌فرماید: «وَقَضَى رَبُّ أَنْ تَعْبُدَ إِلَّا آيَاهُ وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» جز خدا کسی را پرستش نکنید و به پدر و مادر احسان کنید. از آنجایی که انسان از قباحت و زشتی شرک ورزیدن به خداوند آگاه است، در آیه مذکور بلافاصله بعد از دستور به پرستش خداوند و

توحید و شرک ورزیدن، انسان را امر به نیکی
به پدر و مادر می کند.

پیامبر اکرم می فرمایند: **وَلَا تَقْتُلُوا شَيْخاً
فَانِيّاً وَ لَا مَبِيناً وَ لَا امْرَأَةً وَ لَا تَقْطَعُوا شَجَرًا اِلَّا اَنْ
تَضَطَّرُّ اِلَيْهَا** (وسایل شیعیه ج ۱۱)

«به کشتن زنان - پیران و کودکان دست نزید
و از قطع درختان بپرهیزید مگر اینکه ضرورتی
داشته باشد». در روایت شریف از پیامبر اکرم
(ص) حفظ حیات زنان - پیران و کودکان و
حفظ درختان در کنار هم قرار داده شده
است. قرآن کریم و کلام ائمه‌ی معصومین سلام
... علیهم اجمعین ارزشمندترین مجموعه و
دانشی است که بشر می تواند در جستجوی
حیات مادی و معنوی از آن بهره گیرد. بی
شک عالمان اسلام با عنایت به چشمه لایزال
وحی و کلام جاوید معصومین علیهم السلام،
تعریف جامعی از انفال و منابع طبیعی ارائه
نموده و مانند لیوان آبی زلال و شفاف در
گلوی تشنگان حق و حقیقت می ریزند در
واقع آنان پیروان راستین معصومین سلام ...
علیهم اجمعین و مشعل دارای هدایتند که با
علم توأم با عمل نور افسانی و ابرهای جهالت
را کنار زده تا خورشید علم و معرفت را آشکار
می کنند. در عصر حاضر یقیناً تأثیرات فراوانی
در کلام روشن گر معمار بزرگ انقلاب اسلامی
حضرت امام خمینی قدس ... و همچنین فرزندان

بزرگوار و خلف صالحش مقام عظمای ولایت رهبر معظم انقلاب دارد. این مجموعه شمه‌ای از کلام این بزرگواران در باب اهمیت صیانت و حفاظت از انفال و منابع طبیعی تجدید شونده می‌باشد و امید است این حرکت مورد توجه امام زمان عجل‌ا... تعالی قرار گرفته و برای علاقه‌مندان مفید و سودمند باشد. خدایا چنان کن سرانجام کار؛ تو خشنود باشی و ما رستگار.

حوزه نمایندگی ولی فقیه

سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور

بررسی‌های متون دینی حاکی از تأکید دین مبین اسلام بر حفاظت از منابع طبیعی تجدیدپذیر است. با تأسی از احکام دین مبین اسلام، منابع طبیعی کشور از جمله جنگل‌ها و مراتع در حکم انفال بوده و حفاظت از آن ضروریست. خوشبختانه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بر حفاظت از این منابع ارزشمند تأکید شده که این امر در بیانات حضرت امام خمینی (قدس سره) و رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) متبلور است. این بیانات همچون چراغ راهی می‌تواند مسیر حفاظت از منابع طبیعی و فعالیت در این حوزه را روشن نموده و انگیزه علاقمندان را دوچندان کند. بر پایه چنین رویکردی مجموعه پیش رو که شامل بیانات حضرت امام خمینی (قدس سره) و رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در حوزه منابع طبیعی و محیط‌زیست است گردآوری گردید تا ان شاء... مورد استفاده و بهره‌برداری دوست‌داران طبیعت قرار گیرد.

تخریب جنگل جایز نیست

بیانات امام خمینے (۵) به مناسبت
راهپیمائے روز (۱۳۵۷/۱۱/۱۹)

... و اخیراً چیزی به من اطلاع دادند که موجب تأثر شد و آن اینکه در بعضی از مناطق اشخاصی که از اهالی آنجا هستند، حمله کردند به این جنگل‌ها و جنگل‌ها را دارند خراب می‌کنند. این جنگل‌ها مال ملت است، نباید آن را خراب کرد. باید به نظر ولی امرش، به نظر حاکم باشد. جایز نیست بر آنها که بروند و جنگل‌ها را بپزند و خراب کنند. باید برادرهای ما نصیحت کنند آن‌ها را. جلوگیری کنند نگذارند که این چیزهایی که تاکنون هست و دیگران بردند، حالا ما خراب بکنیم! اینها خرابی است، نباید این خرابی‌ها بشود؛ چنانچه نباید اشخاص را بیخود و بی‌جهت مورد شتم و مورد آزار قرار داد. اینها یک موازینی دارد، موازین شرعی

دارد، موازین قانونی دارد؛ هرج و مرج نباید واقع
بشود. خودتان را معرفی نکنید به اینکه یک مردم
هرج و مرج طلب هستید...

صحیفه امام، ج ۶، ص ۱۱۰-۱۱۱

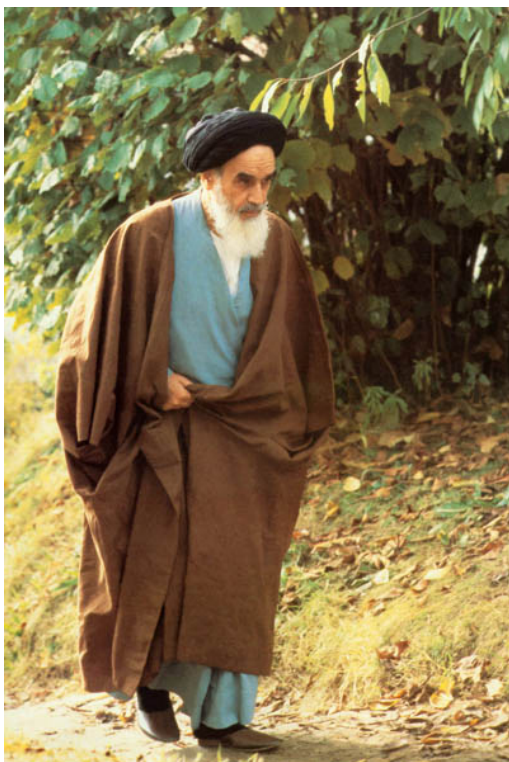

تخریب جنگل‌ها،
عملی غیر اسلامی

بیانات امام خمینے (ره) در دیدار با نخست وزیر و
اعضای هیأت دولت جمهوری اسلامی
(۱۳۶۱/۰۶/۰۲)

... اگر چنانچه یک کسی تخلف کرد از مقررات دولت، این غیر اسلامی است، آن هم باید اسلامی بشود؛ یعنی باید دولت با قدرت، آن کسی [را] که تخلف می کند از آن چیزهایی که دولت برای حفظ نظام دولت قرار داده است، آن را باید با قدرت جلویش را بگیرد، برای اینکه آن غیر اسلامی است، من می گویم اسلامی باید بشود. بریدن درخت های کشور را و به تباهی کشیدن جنگل ها را، این غیر اسلامی است؛ باید جلویش گرفته بشود...

صحیفه امام، ج ۱۶، ص ۴۴۹-۴۵۰

منابع طبیعی مسأله حیاتی

بیانات مقام معظم رهبری پس از بازدید
از مؤسسه‌ی تحقیقات جنگل‌ها و مراتع

(۱۳۷۷/۱۲/۱۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بنده هر سال در چنین روزهایی شخصاً درخت می‌کارم و این کار مخصوص امسال نیست. ولی امسال، تعمداً انتخاب کردم که این درختکاری و احترام به گیاه و تجلیل از منطق نگاهبانی از منابع طبیعی و فضای سبز، در ملاء عام انجام گیرد؛ چون احساس می‌کنم حقیقتاً کشور به این قضیه به‌طور جدی نیازمند است. درخت، مظهر حیات در طبیعتی است که ما آن را بانگاه عامیانه، بی‌جان می‌پنداریم. درخت و گیاه، در استفاده‌ی از منابع غیرقابل دسترسی در اعماق زمین و در میان ذرات خاک و تبدیل آنها به یک موجود مجسم زیبای بالنده‌ی رشد یابنده‌ی زنده، نمایشگر یک معجزه‌ی عظیم الهی‌اند. درخت و گیاه، تاکنون تنها راهروهایی هستند که انسان از طریق آنها توانسته به منابع عظیم و متنوع غذایی در زیر خاک دسترسی پیدا کند؛ آن منابع را استحصال نماید و عالم وجود و زندگی بشر را از آن بهره‌مند سازد.

این گیاهی که متأسفانه در لابلای چرخ و پَر صنعت - بخصوص در کشورهایی که تازه با صنعت آشنا می‌شوند - چنین مورد تحقیر قرار می‌گیرد، مایه‌ی حقیقی وجود انسان است. یعنی منبع بی‌پایان مواد حیاتی و غذایی درون خاک، تبدیل به گیاه می‌شود و از گیاه به انسان تبدیل می‌گردد؛ حال یا به واسطه‌ی حیوان، یا بدون واسطه‌ی آن. این است که «وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ»^۱؛ من و شما منتسب به

نطفه‌ای هستیم که تولید شده‌ی از مواد گیاهی و حیوانی است که اینها فرآورده‌ی خاکند. پس با یک واسطه یا دو واسطه، همه‌ی آحاد بشر و همه‌ی آحاد حیوان، متولد از خاکند؛ «مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ»^۱ و واسطه هم گیاه است. اگر گیاه نباشد، انسان نیست. اگر گیاه نباشد، حیوان نیست. با توجه به چرخه‌ی پیچیده‌ی طبیعت و تأثیر متقابل آب و هوا و خاک و درخت بر روی یکدیگر، اگر گیاه نباشد هوا هم نیست. گیاه یک پایه‌ی اساسی وجود است؛ ولی متأسفانه ما گیاه و درخت را با این چشم نگاه نمی‌کنیم. از این روست که مراتع تخریب می‌شوند، جنگل‌ها تخریب می‌شوند و درخت‌ها و باغ‌ها در محیط‌های شهری - حتی در محیط‌های غیر شهری احیاناً به توهم منافع موهوم - از بین می‌روند.

من امروز از بعضی آقایان که در نمایشگاه گل و گیاه توضیح می‌دادند، راجع به اهمیت صنوبر، موادی که صنوبر می‌تواند برای ما به وجود بیاورد و کارهای تحقیقاتی که روی صنوبر انجام گرفته، مطالبی شنیدم. یادم آمد چندی پیش - شاید دو سه سال قبل - گزارشی به دستم رسید از فردی که شکایت کرده بود که در یک مجموعه‌ی عظیم در محلی نه چندان دور از تهران، چندین هزار درخت صنوبر را، چند نفر سرمایه‌خواه - نباید گفت سرمایه‌دار یا سرمایه‌گذار؛ سرمایه‌خواه - قطع کرده‌اند برای این که در آن مکان یک مجموعه‌ی ساختمانی بسازند و فلان قیمت بفروشند! این گونه

بی‌اعتنایی‌ها به گیاه، به درخت، به باغ و به عوامل طبیعی حیات و وجود، برای کشور ضایعه‌آفرین است. ما کشوری داریم که از لحاظ وسعت خاک، یکی از کشورهای غنی است. گفته می‌شود آب کم داریم و البته درست است؛ اما به تجربه دانسته شده است که با آب کم هم - همراه با صرفه‌جویی و روش‌های علمی - می‌شود زمین را آباد کرد. ما اگر تلاش کنیم؛ اگر از روش‌های علمی استفاده کنیم و مدیریت درست را به کار ببریم، با همین میزان موجودی آبی که در ایران داریم، می‌توانیم این سرزمین وسیع را یکپارچه پوشش گیاهی دهیم. برای ما مایه‌ی شرمندگی است که با وجود این کشور غنی، محصولات گیاهی و حتی مواد غذایی لازم را از دیگران بگیریم. درست مثل کشوری که زمین و امکانات و این تاریخ عظیم کشاورزی را ندارد. این وضعیت را باید شما آقایان - شما مسؤولان و وزرای ذی‌ربط - به یک وضعیت درست تبدیل کنید.

ما باید بتوانیم با برنامه‌ریزی‌های دقیق، با مدیریت قوی و با اصرار و جدیت در کار، خودمان را از تضييع خسارتبار منابع حیاتی و طبیعی - مانند درخت و آب و خاک - نجات دهیم. البته کارهای بسیار خوبی شده است - مقداری را من می‌دانستم، اما مقداری هم امروز در این جا اطلاع پیدا کردم - اما این کارها را باید به طور جدی دنبال کنیم. باید در مراحل عملی، با اصرار به دنبال تحقق اهداف سازنده باشیم. برای ما مسأله‌ی محیط زیست یا

حفظ منابع طبیعی، مسأله‌ای تجملاتی و درجه‌ی دو نیست؛ یک مسأله‌ی حیاتی است. در تلاش ما برای توسعه‌ی کشور، اولویّت باید در این بخش باشد. تکیه هم باید روی این بخش باشد. حتّی گرایش به صنعت باید با توجّه به این بخش باشد تا کشور بتواند استفاده کند؛ تا ما که کشوری هستیم به‌طور طبیعی از طبیعتِ خوب و مناسب برخوردار - به‌هر حال امکانات اقلیمی هست و آنچه تخریب شده است، به‌دست بشر تخریب شده است - بتوانیم از این امکانات استفاده کرده و آنها را زیاد کنیم و نگذاریم آن منابع از بین برود.

مسأله‌ی کویرزدایی و بیابان‌زدایی باید جزو کارهای اساسی باشد و در برنامه‌ی جدّی قرار گیرد. همین موردی که الان اشاره شد - کاری که گفتند انجام گرفته؛ آبخوان‌داری - خوب است. نام خوبی است، کار خوبی هم هست؛ استفاده از سیلاب‌ها به‌نحو صحیح و درست، با شکل‌های صحیح. باید این طرح‌ها و امثال این طرح‌ها انجام شود. طرح‌های متعدّدی از این قبیل را می‌شود پیش‌بینی کرد که به سرمایه‌گذاری‌های کلان هم نیازی ندارد و فقط با ابتکار، دنبال‌گیری، دلسوزی و هماهنگی بخش‌های مختلف با یکدیگر، تحقّق پیدا می‌کند. امیدواریم که ان‌شاءالله همه - هم دولت، هم آحاد ملت و هم مسؤولان بخش‌های مختلف - به مسأله‌ی مهمّ حفظ منابع طبیعی، گیاه، درخت، کشاورزی، استفاده‌ی بهینه از آب، خاک و امکانات گوناگون دیگر، به‌طور جدّی بپردازند و ما در برنامه‌ی آینده

- برنامه‌ی سوم - مشاهده کنیم که اولویّت با این کارهاست. این کارها قاعده‌اش درکشور خود ماست. امکانش، ذوقش، هوشش، توانایی‌هایش در این‌جا بحمدالله هست. در واقع احیای آن چیزی است که وجود دارد؛ وام گرفتن و دریوزگی در آن نیست و جوشیدن امکانات درونی کشور و ملت است. ان‌شاءالله غلبه با این طرف باشد. جهت‌گیری این باشد که بتوانیم برای آینده‌ی این بخش، امیدهای بیشتری را در دل‌های خودمان زنده کنیم. من از همه‌ی شما برادران و خواهران عزیز به خاطر زحماتی که کشیدید تشکر می‌کنم. ان‌شاءالله موفق باشید. از مسؤولان محترم به خاطر تلاشی که می‌کنند تشکر می‌کنم و امیدوارم خداوند توفیق دهد که این تلاش را مضاعف کند.

والسّلام علیکم ورحمة اللّٰه وبرکاته

**تعرض به منابع طبیعی،
ظلم به مردم**

بیانات مقام معظم رهبری پس از
کاشت نهال در هفته منابع طبیعی

(۱۳۸۸/۱۲/۱۸)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سنت درختکاری، خیلی سنت خوبی است. کار ما که درخت می‌کاریم، یک کار نمادین است. ما یک درخت می‌کاریم، معنایش این است که جوان‌ها که چندین برابر نیروی یک آدم پا به سن گذاشته‌ای مثل ما در آنها وجود دارد و نشاط بیشتری دارند، تعداد بیشتری درخت بکارند و مردم عزیز کشورمان عادت کنند به سنت ایجاد این وسیله‌ی حیات. درخت و گیاه، مظهر حیات و زندگی است؛ خودش هم زنده و زندگی‌بخش است و فضا را برای انسان و حیوان، فضای قابل زیستی می‌کند. توجه به گیاه، فقط مسئله‌ی تأمین خوراک نیست؛ بلکه

تأمین فضای حیاتی برای انسان است. بنابراین گیاه خیلی مهم است.

خوب، حالا فرض بفرمائید که از این طرف یک درخت ما بکاریم، چندین درخت دیگری بکارد، هزاران درخت مردم بکارند؛ این کار بسیار خوبی است، اما در مقابل آن اگر چنانچه موجودی گیاه کشور، موجودی درخت کشور - که یک ثروت عظیم باستانی است که برای ما مانده - مورد تجاوز قرار بگیرد، این خسارت است. مراتع ما، جنگل‌های ما، ذخائر عظیم حیاتی ما هستند. از جنگل باید کشور برای همه چیزش بهره ببرد. جنگل واقعاً یک منبع حیاتی بزرگ و تجدیدپذیر است. اگر چنانچه عاقلانه و درست از مرتع و جنگل استفاده بشود، هیچ وقت تمام نمی‌شود. این مثل نفت نیست که یک روز هست، یک روز تمام می‌شود؛ مثل معدن طلا نیست که یک روز هست، یک روز هم تمام می‌شود؛ این همیشه هست. اگر ما با منابع گیاهی کشور - یعنی همین جنگل‌هایمان، همین مراتعمان - و به تبع آن، بوستان‌های شهری و اینها که در درجه‌ی دوم اهمیت است، درست و عاقلانه برخورد کنیم، اینها همیشه باقی می‌ماند. متأسفانه سال‌هاست که اینجور نیست؛ یعنی افرادی که اهل سوءاستفاده‌اند، از جنگل‌های ما، از مراتع ما سوءاستفاده کردند و تصرف کردند، تعرض کردند، غصب کردند.

آن چیزی که می‌خواهم تأکید کنم، به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی، هم به محیط‌زیست، و به همه‌ی کسانی که دست‌اندرکار

هستند، این است که مراقبت کنید این دائره‌ی غصب و تصرفِ نابجا و غلط توسعه پیدا نکند و جلوی‌ش گرفته شود. متصرفین را قطع ید کنید. هم خبرهای زیادی می‌رسد، هم انسان خودش مشاهده می‌کند - تا آنجائی که حالا انسان در رفت و آمدها، در سفرها فرصت پیدا می‌کند از نزدیک ببیند؛ یا کسانی که از نزدیک دیدند و مورد وثوقند، می‌آیند اطلاع می‌دهند - متأسفانه با تعرض به جنگل‌ها و تعرض به مراتع، به کشور و به مردم کشور ظلم شده است. زمین‌های مراتع را در جاهای مختلف، بخصوص در نزدیکی شهرهای بزرگ، مورد تعرض قرار دادند و ضایع کردند؛ جلوی این را باید بگیرید؛ و الا ما اینجا یک دانه درخت بکاریم، دو تا درخت بکاریم، یا مثلاً هزاران درخت در سطح کشور کاشته بشود، اما معادل آن، درخت‌هایی که عمرهای طولانی دارند و می‌توانند بمانند و می‌توانند منشأ استفاده قرار بگیرند - و از جنگل چقدر استفاده‌های چوبی می‌شود کرد، در حالی که جنگل هم مطلقاً تکان نخورد و مورد نقص قرار نگیرد - از بین بروند؛ این کار به نتیجه نمی‌رسد. این کار خیلی سودآوری نیست که انسان از این طرف درست کند، از آن طرف چیزهای اصلی را از دست بدهد؛ این را خیلی باید مراقبت کنید. درختکاری درسی است برای ما، که درخت موجود را قدر بدانیم. این درخت، یک درخت کم‌عمر کوچکی است چیز کم‌اهمیتی است، تأثیری هم ندارد؛ امروز هست، ممکن است فردا نباشد؛ اما آن درختی که صد سال، دویست

سال عمر دارد، و این درخت‌های مجموعه‌ی عظیم
جنگل‌ها که با ارزشند، اینها را بایستی ما نگه‌داریم
و نگذاریم به اینها تعرض بشود. ان شاء الله موفق
باشید.

والسّلام علیکم ورحمة اللّٰه وبرکاته

منابع طبیعی،
ثروت نسل‌ها

بیانات مقام معظم رهبری
در بوستان ولایت تهران
(۱۳۸۹/۱۲/۱۷)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مراسم مربوط به مسئله‌ی درخت و گیاه و گل، به طور طبیعی یک طراوتی دارد و خوشبختانه احساس می‌شود که در کشور میل به سمت اهتمام به مسئله‌ی گل و گیاه و وضعیت بوستان‌ها و استفاده‌ی از این جهت در سالم‌سازی محیط‌زیست، تقویت می‌شود؛ ما از این خرسندیم. بخصوص آن چیزی که بنده را تشویق کرد که امروز در این جلسه با حضور شما دوستان شرکت کنم، این بود که اینجا متعلق به بخش کم‌برخوردارتر از شهر تهران است؛ بخش محروم تهران. وجود یک

چنین بوستانی، یک چنین امکانی در این بخش از تهران، به نظر فرصت بسیار خوب و مغتنمی است. خرسندیم که بحمدالله در نهایت بین مسئولین امر - یعنی کسانی که این مجموعه متعلق به آنها بود، و کسانی که امروز از آن بهره‌برداری می‌کنند؛ یعنی شهرداری و نیروهای مسلح - توافق برقرار شد و اینجا ان شاء الله سرانجام خوبی خواهد یافت. مسئله‌ی گیاه و بوستان و درخت و این چیزها جزو مسائل اصلی است؛ اینها را جزو مسائل فرعی نباید به حساب آورد. درست است که در شمارش مسائل اساسی کشور، چشم‌ها و نگاه‌ها به سمت اقتصاد، به سمت فرهنگ، به سمت مسائل پولی، به سمت مسائل سیاسی کشانده می‌شود - معمولاً اینجور است - لیکن اگر با دقت نگاه کنیم، مسائلی که مربوط به زیست انسانی است، بیشتر از آنها اهمیت دارد. سیاست برای چیست؟ اقتصاد برای چیست؟ خدمات گوناگون شهری و کشوری برای چیست؟ اصلاً پیشرفت کشور برای چیست؟ پیشرفت برای این است که انسان‌ها زندگی سالم و مطلوبی داشته باشند. اگر محیط زیست تخریب شد، همه‌ی اینها باطل خواهد شد. اهمیت محیط‌زیست اینجاست. واقعاً اگر ما به مسئله‌ی آب، خاک، هوا و آن چیزهایی که منتهی می‌شود به این چیزها - مثل مراتع، مثل منابع طبیعی، مثل جنگل‌ها، مثل وضع شهرسازی - نپردازیم، زندگی مردم شیرین نخواهد شد. صنعت و پیشرفت صنعتی و درآمدهای فزاینده‌ی کشور و افتخارات گوناگون علمی، متن زندگی و واقعیت زندگی را

شیرین نمی‌کند؛ همه‌ی اینها باید مقدمه باشد برای اینکه مردم زندگی سالم و شیرین و مطلوب داشته باشند. از جمله‌ی چیزهائی که مساس مستقیم دارد، مسئله‌ی محیط زیست است، محیط زندگی انسان‌هاست، مسئله‌ی آب و هواست. آن وقت ریشه‌های آن، بنیان‌های آن، که خاک است و جنگل است و درخت است و بقیه‌ی چیزها، اهمیت درجه‌ی یک پیدا می‌کند.

من خواهش می‌کنم مسئولینی که در بخش‌های مختلف هستند، به این نکته توجه کنند که نگاه به مسئله‌ی آب و هوا، نگاه به مسئله‌ی غبار، نگاه به مسئله‌ی دود، نگاه به مسئله‌ی هوای سالم، نگاه به مسئله‌ی آب سالم، نگاه به محیط‌زیست سالم، نگاه به مسئله‌ی جنگل‌ها، نگاه‌های اصلی است؛ اینها را در متن برنامه‌ها، در مجاری همه‌ی برنامه‌های زندگی بگنجانند.

بعضی از این گزارش‌هائی که داده شد، گزارش‌هائی است که باید در بین مسئولین داده شود، در دولت باید داده شود، در مجلس باید مطرح شود، در محاسبات بیاید.

بنابراین من بر روی مسئله‌ی محیط زیست - که حالا مسئله‌ی بوستان، یک نمونه از کاری است که مربوط به محیط زیست است - تکیه می‌کنم. مسئله‌ی محیط زیست خیلی مهم است. مسئله‌ی منابع طبیعی بسیار مهم است. منابع طبیعی ثروت‌های ملی‌اند؛ مال این دولت و آن دولت و این وزیر و آن وزیر که نیستند؛ اینها مال ملت‌هاست؛ آن هم نه ملت‌ها در یک نسل؛ ثروتی است متعلق

به ملت‌ها در طول تاریخشان؛ از اینها باید استفاده کنند. روی مسئله‌ی تخریب جنگل‌ها حساس باشید. فشار به جنگل‌ها زیاد است. جنگل‌ها را باید حفظ کرد. منابع طبیعی و مراتع را باید حفظ کرد.

حالا آقایان مسئولین دولتی اینجا حضور دارند؛ من جداً از این طرح باغشهرها نگرانم. آقای رئیس‌جمهور هم چند بار با من مطرح کردند، به ایشان هم گفتم. من نمی‌دانم چه پیش می‌آید، سوءاستفاده‌چی‌ها چه کار خواهند کرد. با این دید نگاه کنید که راه را باز نکنید. یک عده‌ای سوءاستفاده‌چی‌اند. هر جا که برای یک کار عام‌المنفعه‌ای در نظر گرفته می‌شود - همین آمارهائی که آقای شهردار محترم دادند - من می‌دانم و مطمئنم که یک عده‌ای نشسته‌اند و کمین گرفته‌اند ببینند چطور می‌توانند این طعمه را بربایند. جنگل‌های اطراف شهر هست، زمین‌های جنگلی و مناطق جنگلی هست - که خب، اینها با زحمت زیاد و در طول سالیان زیاد به وجود آمده - نگاهشان به اینهاست.

من گاهی به ارتفاعات می‌روم، از آنجا نگاه می‌کنم، می‌بینم چه اتفاقی دارد می‌افتد. بارها هم به شهردارهای مختلف این مطلب را گفتم. البته فقط کار شهرداری نیست؛ مجموعه‌های مرتبط با شهرسازی، مجموعه‌های مرتبط با مراتع، همه باید همکاری کنند. نگذارید تهران بیش از این بزرگ شود، نگذارید به زمین‌های جنوب البرز اینقدر تعرض شود؛ جلوی اینها را بگیرید. یک عده‌ای

هستند که فقط دنبال پولند، مسئله‌شان مسئله‌ی پول است؛ دیگر نگاه نمی‌کنند که حالا این جایی که آنها دارند برای پول تخریب می‌کنند، تصرف می‌کنند، به چه قیمتی برای کشور، برای مردم، برای شهر تهران تمام خواهد شد؛ هیچ برایشان اهمیت ندارد. آن کسی که دیدبان و پاسبان و پاسدار این منافع ملی است، شماها هستید؛ نباید بگذارید.

طرح‌های فضای سبز اینجا - حالا آقای شهردار محترم گفتند، قبلاً هم من گزارشش را دیدم - نزدیک سیصد هکتار زمین است؛ این خیلی مهم است. ایشان می‌گویند می‌خواهیم دویست و بیست هکتارش را فضای سبز درست کنیم. شما باید مواظب آن بقیه باشید. هشتاد هکتار زمین وسط شهر، چیز کمی نیست. اینجا زمین‌هایی است که متر مترش محاسبه دارد. شما اینجا هشتاد هکتار زمین دارید؛ مراقب باشید که چه اتفاقی بناست برای این زمین‌ها بیفتد. شماها بحمدالله خودتان پاکید، اهل هیچگونه استفاده‌ی سوء نیستید؛ اما اینجور نیست که تمام محیط زندگی، خالی از آدم‌های سوءاستفاده‌جو باشد. مراقب باشید طرح‌هایی که می‌خواهید اینجا اجرا کنید، از بیرون محیط شماها برایش طراحی نشده باشد؛ با بعضی از توجیه‌های گوناگون، توجیه‌های اقتصادی، تأسیس مرکز تجاری. همین طور بقیه‌ی جاها. حالا اینجا بزرگترین است، اینجا مهمترین است، اما تهران باز هم مراکز دیگر دارد؛ مراکزی که می‌توان در آنها فضای سبز درست کرد، می‌توان

فضای تنفسی برای تهران درست کرد، می‌توان ریه‌های تهران را تقویت کرد. حقیقتاً ریه‌های تهران ضعیف است.

تهران شهر بزرگی است و جمعیت زیادی دارد. با همه‌ی زحمت‌هایی که شما کشیدید، فضای سبز در این شهر، خیلی کمتر از آن مقداری است که باید باشد. البته امروز با دوره‌ی پیش از انقلاب طرف نسبت نیست - من خب، آن وقت می‌آمدم تهران، تهران را می‌دیدم؛ شهر کثیف شلوغ همیشه بدهوای آلوده، بوستان‌ها هم خیلی محدود، امکانات هم خیلی کم؛ امروز بحمدالله آنجوری نیست؛ تهران، تهران دیگری است - لیکن در عین حال هنوز فضای سبز تهران کم است. شما از بالا که اینجا را نگاه می‌کنید، می‌بینید تهران یک شهر متراکمی است. بیش از اینها بایستی اینجا باز شود و این شهر فضای تنفسی پیدا کند. مراقب باشید جاهایی که در مناطق گوناگون شهر در اختیاران هست، اینها در خدمت فضای سبز قرار بگیرد.

یک عددی را ذکر کردند که این مقدار هکتار به بیت‌المال برگشته. من به ذهنم آمد که خب، این مقدار از چه مقدار است. نسبت مهم است. اینجاها

رقمِ مطلق اهمیتی ندارد. باید دید نسبت این مقداری که برگشته، از آن مقداری که برگشته، چیست؛ این است که به ما خواهد فهماند که ما پیشرفت کردیم یا نه. باید جوری باشد که پیشرفت کنیم.

به هر حال بوستان‌ها - همان طور که عرض کردیم - ریه‌های تنفسی شهرند. این کار، بسیار کار خوبی است. من هر سال یک دو سه تا درخت می‌کاشتم، لیکن در مراسم اینجوری شرکت نمی‌کردم؛ اما امسال چون کار بزرگی است که دارد انجام می‌گیرد، بخصوص همان طوری که گفتم، در جنوب شهر تهران است، در این مراسم شرکت کردم. اینجا نیاز فراوان است، اینجا تراکم خیلی زیاد است - تراکم جمعیت و تراکم ساختمان - امکانات هم کم است. بنابراین، این کار، بخصوص برای این بخش تهران یک چیز لازمی بود و من شرکت کردم. ان‌شاءالله موفق باشید این کار را پیش ببرید.

آقای شهردار محترم به من گفتند که ما تا خرداد سال آینده شصت هکتار این را تحویل می‌دهیم. ان‌شاءالله همه‌تان منتظر باشید، سوم خرداد

بیائید اینجا شصت هکتار تحویل بگیرید!
این بخش فرهنگی هم که اشاره کردید، بسیار
بخش مهمی است. مسئله‌ی فرهنگ را خیلی
جدی بگیرید. فرهنگ، روح است. همه‌ی اینهائی
که گفتیم، جسم زندگی است. این جسم زندگی
یک روحی دارد؛ آن روح، فرهنگ است. اگر
چنانچه فرهنگ با جهت دینی و جهت الهی باشد،
طبعاً همان چیزی خواهد شد که مورد نظر اسلام و
انسان‌های پاکیزه و معصوم است.

من برای همه‌ی شماها دعا می‌کنم؛ برای
مسئولین، کارکنان، کمک‌کاران، کسانی که همت
می‌گمارند، کسانی که تصمیم می‌گیرند، کسانی
که تصمیم می‌سازند. خداوند ان شاء الله کمکتان
کند و همه‌ی شماها را موفق و مؤید بدارد.

و السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ

مردم،
حافظین منابع طبیعی

بیانات مقام معظم رهبری پس از
غرس نهال در روز درختکاری
(۱۳۹۰/۱۲/۱۵)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

روز درختکاری که در کشور معمول و باب شده، یکی از روزهای پربرکت در جمهوری اسلامی است؛ چون درخت و گیاه برای کشور، برای زندگی، برای مردم، برای تنفس، یک امر ضروری است. متأسفانه در طول سال‌های متمادی، به مسئله‌ی درخت بی‌اعتنائی شده. البته حالا خوشبختانه مردم و مسئولین به درخت و به محیط زیست توجه نشان می‌دهند، لیکن به نظر می‌رسد که هرچه بیشتر بایستی در این زمینه کار کرد. به

نظر من خود مردم هم مؤثرترین و مهمترین بخش از این کار را بر عهده دارند: حفظ جنگل‌ها، حفظ مرتع‌ها، حفظ زمین‌های حاصلخیز و حفظ باغات. خب، حالا ما مثلاً یکی دو تا درخت می‌کاریم، مردم هم در سطح شهر و در سطح کشور مبالغ زیادی درخت می‌کارند؛ اما باید مراقب باشیم که درخت‌هایی را که موجود است، حفظ کنیم؛ یکی از کارهای مهم این است. انسان متأسفانه گاهی می‌بیند که به آنچه داریم، بی‌توجهی می‌شود؛ درخت‌ها را قطع می‌کنند، باغ‌ها را خراب می‌کنند. ان‌شاءالله بایستی این مسائل مورد توجه قرار بگیرد. امیدواریم که سبزه و گیاه و نشاط و رویش در کشور ما و بین مردم ما روزافزون باشد. ان‌شاءالله موفق و مؤید باشید. خدا حافظ شما.

مسئولین و جدیت در حفاظت از جنگل‌ها

بیانات مقام معظم رهبری پس از
غرس نهال در روز درختکاری
(۱۳۹۱/۱۲/۱۵)

بسم الله الرحمن الرحيم

ان شاء الله که کاشت درخت، چه در این روز و این ایام که به نام درختکاری شناخته شده، و چه در بقیه‌ی ایامی که می‌شود درختکاری کرد، برای کشور مایه‌ی برکت و آبادانی باشد. واقع قضیه هم همین است که گیاه و درخت برای هر کشوری، برای هر مجموعه‌ی انسانی‌ای، مایه‌ی برکت است؛ برای همین هم در شرع مقدس اسلام و در احادیث ما، به مسئله‌ی درخت و نگهداری درخت و جلوگیری از قطع کردن درختان توصیه شده. خب، حالا این یک توصیه‌ی اسلامی است. امروز

همه‌ی مردم دنیا هم به این مسئله توجه دارند و شاید بشود گفت که همیشه مردم و جوامع بشری به مسئله‌ی درخت اهمیت می‌داده‌اند.

منتها من گلایه‌ای که باید بکنم از مجموع مسئولین مسئله‌ی درخت و درختکاری و جنگل و این چیزها، این است که ما اینجا دانه دانه درخت می‌کاریم، اما صدها صدها و هزارها هزارها درخت در جاهائی که نباید قطع شود، بی‌جهت قطع می‌شود؛ این خیلی اشکال بزرگی است که وجود دارد. علاوه بر اینکه آبادی‌ها و سبزی‌های اطراف شهرهای بزرگ به غلط و به غصب در اختیار افرادی قرار گرفت که می‌خواستند از زمین سوء استفاده کنند و هنوز هم دارند می‌کنند، و سبزی تبدیل شد به سیمان و آهن و اینها - که این یک مصیبتی برای شهرهاست - مجموعه‌ی جنگلی کشور هم مورد تهدید جدی قرار داشت و قرار دارد؛ که باید جداً از آن جلوگیری شود. این، هم وظیفه‌ی دولت است، هم وظیفه‌ی مجلس است، هم وظیفه‌ی شهرداری‌هاست، هم وظیفه‌ی قوه‌ی قضائیه است؛ هر کدام به نحوی باید جلوی پیشرفت این حرکت غلطی را که امروز متأسفانه در کشور ما وجود دارد، بگیرند.

ما برای حفظ جنگل‌ها قوانینی لازم داریم - این قوانین جایش خالی است - و یک اراده‌ی قوی و عزم راسخی لازم داریم برای جلوگیری از تصرف زمین‌های اطراف شهرهای بزرگ، که افرادی آنها را می‌گیرند و تبدیل می‌کنند به ساختمان، به آپارتمان‌های بلندمرتبه. این کار علاوه بر اینکه

مشکلات گوناگون بشری و انسانی ایجاد می‌کند، اولین کار غلطی که انجام می‌گیرد، این است که محیط سبز اطراف شهرها - هوای تنفس شهر - از بین می‌رود. حالا شما در شهر بروید زحمت بکشید و در خانه‌ها دانه‌دانه نهال بکارید؛ این کجا، و این که شهر محاط باشد به مجموعه‌ی سبز، کجا؟ اگرچه کارهای خوبی هم انجام گرفته، در اطراف شهرها گاهی جنگلکاری‌هایی شده - این را هم نباید منکر شد - لیکن آن چیزی که ثروت اصلی کشور است، که مناطق سبز اطراف شهرهاست، باغات داخل شهرهاست، و بخصوص جنگل‌هاست، باید محفوظ بماند. هم سازمان محیط زیست، هم دستگاه‌های ذی‌ربط دیگر دولتی، هم مسئولین و نمایندگان در مجلس، هم مسئولین در قوه‌ی قضائیه، و در مورد شهرها و حریم شهرها هم شهرداری‌ها، در سرتاسر کشور موظفند که این کار را دنبال کنند. ما همیشه این مسئله را تکرار می‌کنیم، اما باز می‌بینیم که کار درستی انجام نگرفت! خب، باید ان‌شاءالله همه همت کنند تا این کاری که همه هم قبول دارند که لازم است و درست است، تحقق پیدا کند. ان‌شاءالله همه موفق باشید. آقایان، خداحافظ.

هرایرانی، يك درخت

بیانات مقام معظم رهبری پس از
غرس نهال به مناسبت روز درختکاری
(۱۳۹۲/۱۳/۱۴)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اولاً از همه‌ی کسانی که در زمینه‌ی گسترش فضای سبز، در سطح کشور فعالیت دارند، بایستی ما تشکر کنیم و به آنها خدا قوتی بگوییم. ثانیاً از همه‌ی مسئولان و همه‌ی آحاد مردم عزیزمان بخواهیم که به مسئله‌ی فضای سبز اهمّیت بدهند و مانع بشوند از اینکه کشور و ملت و زندگی مردم، از این کمک الهی، از این نعمت بزرگ پروردگار - که عبارت است از گیاه و درخت و مانند اینها - محروم بشود.

مسئله‌ی محیط‌زیست هم خیلی مهم است؛ این قضیه‌ی ریزگردها و غبارهایی که می‌آید داخل کشور - که آقای وزیر کشاورزی چند روز قبل از این به من گزارشی از این مسئله و زیان‌هایی که دارد، می‌دادند - واقعاً مسئله‌ی بسیار مهمّی است؛ و جا دارد که به صورت کلان، همه‌ی مسئولین کشور و همه‌ی بخش‌های مختلف دولت هماهنگی کنند، همکاری کنند، برای اینکه جلوی این آسیب را بگیرند؛ آسیب‌های بزرگی را به کشور [وارد می‌کند]. اخیراً هم یک گزارشی برای من فرستاده بودند راجع به همین ریزگردها که گزارش

هشداردهنده‌ای است؛ لازم است که به آن توجه بشود.

ما از مردم خواهش می‌کنیم که درخت را پاس بدارند و فضای سبز را اهمّیت بدهند. «هر ایرانی یک درخت» که گفته می‌شود و در زبان‌ها هست، شعار خوبی است؛ سعی کنند در این ایام - که ایام درختکاری و فصل درختکاری است - هرچه می‌توانند [کاشت درخت را] افزایش بدهند. و جلو دست تطاولی که دراز می‌شود گاهی به فضاهای سبز را، هم مردم و هم مسئولان بالخصوص بگیرند و نگذارند؛ چه جنگل‌های ما، چه مراتع ما و چه فضاهای سبز شهری و آنچه که حول و حوش شهر هست؛ و الاً اگر چنانچه شماها با قوّت و قدرت برخورد نکنید، این دامنه‌های البرز که در تهران ملاحظه می‌کنید، تا آن بالا بالا‌های آن آهن و سیمان خواهد شد؛ یعنی همین‌طور کسانی سوءاستفاده می‌کنند. حالا اینکه شما می‌گویید، که نشستید و روی این مسئله برنامه‌ریزی کردید، این خیلی خوب است؛ منتها باید در عمل به‌طور محسوس این مشاهده بشود و انسان بداند که واقعاً یک کار اساسی دارد انجام می‌گیرد؛ ان‌شاءالله موفق باشید.

قسطیت در برابر زمین خواری

بیانات مقام معظم رهبری در دیدار
مسئولان و فعالان منابع طبیعی و محیط زیست

(۱۳۹۳/۱۲/۱۷)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

خوشامد عرض می‌کنیم به آقایان محترم، خانم‌های محترم. از مشاهده‌ی این جمعیتِ بحمدالله بزرگ در ارتباط با مسائل زیست‌محیطی، هم انسان خوشحال می‌شود، هم نگران می‌شود؛ خوشحال از این جهت که بحمدالله این همه نیروی انسانی شاداب و گرم و علاقه‌مند و وارد در کار، متوجه این مسئولیت بزرگ و مهم‌مند؛ لکن نگرانی‌ای هم وجود دارد و آن اینکه آیا این مجموعه‌ای که شما هستید که از دستگاه‌های مختلف هستید، حول یک محور، هماهنگی لازم را دارید یا نه. اهمیت مسئله‌ی محیط زیست ایجاب می‌کند که همه‌ی دستگاه‌هایی که به‌نحوی با مسئله‌ی محیط زیستی انسان در کشور مرتبند، با یکدیگر به‌صورت صمیمانه همکاری کنند. به‌رحال از خداوند متعال، هدایت او را و کمک او را برای شما مسئلت می‌کنیم.

و اما مناسبت جلسه‌ی امروز ما این است که ما هر سال در هفته‌ی نهال‌کاری و روزهای مربوط به محیط زیست و مانند اینها، به‌صورت نمادین یکی دو درخت اینجا بر زمین می‌نشانیم؛ خوب، احساس وظیفه‌ای بود که مردم توجه پیدا کنند به مسئله‌ی درخت‌کاری؛ بی‌تأثیر هم نبوده. به درخت‌کاری - بخصوص در برخی از مناطق کشور، از جمله تهران - در این سال‌ها توجه شده است؛ برخی از کمبودها و مشکلاتی که در گذشته به‌وجود آمده، بتدریج اندکی حل شده؛

لکن همه‌ی مسئله این نیست. امسال به نظر ما رسید که به مناسبت اهمیّت مسائلی که امروز ما دست به گریبان با آن مسائلیم، خوب است که این جلسه را تشکیل بدهیم و قدری مطالبی را عرض بکنیم. بعد هم دنباله‌ی کار رها نشود و مسئولان در پی یک اقدام اساسی و جدّی در [حلّ] مسائل مربوط به محیط زیست ان‌شاءالله باشند. البتّه برای من یک گزارشی آوردند از صحبت‌هایی که در این چند سال - از سال ۷۷ تا امروز، پانزده سال - درباره‌ی این مسئله کرده‌ایم، خیلی حرف‌ها گفته شده، توصیه‌ها شده، لکن توصیه به تنهایی علاج و درمان مشکلات بزرگ نیست. یک تحرّک و حرکت جدّی‌ای باید دنبال کار باشد. البتّه کارهای خوبی

هم در این سال‌ها انجام گرفته که چشم به آنها هم نمی‌شود بست.

من چند مطلب را عرض می‌کنم؛ اولاً نظر اسلام نسبت به زمین و کره‌ی خاکی و این مجموعه‌ای که گاهواره‌ی زندگی انسان و محلّ ولادت و نشو و نما و سپس مرکز بازگشت انسان است؛ نظر اسلام نسبت به زمین و آنچه در زمین است. یک جا قرآن می‌فرماید: *وَ الْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ*؛^۱ زمین را - یعنی این کره‌ی ارضی را - برای انسان‌ها ما آفریدیم؛ مال همه است. متعلّق به بعضی نیست؛ بعضی حقّ بیشتری از بعض دیگر ندارند؛ متعلّق به نسلی دون^۲ نسلی نیست؛ امروز متعلّق به شما است؛ فردا متعلّق به فرزندان شما، به نوه‌های شما و به دودمان شما تا آخر؛ و در همه‌جای سطح کره‌ی زمین این جور است. خلقت زمین مال انسان‌ها است؛ متعلّق به آنها است. در یک آیه‌ی دیگر می‌فرماید: *خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا*؛^۳ همه‌ی آنچه در زمین است و متعلّق به زمین است، برای شما انسان‌ها آفریده شده؛ بنابراین چون مال خودتان است، به نفع شما است، متعلّق به شما است، باید تخریش نکنید. همه چیزش هم [بازرش] است؛ یک چیزهایی هست که به نظر انسان سطحی ممکن است بازش بیاید، چیزهایی هم به نظر او بی‌ارزش بیاید، امّا همه‌ی آنها بازش است. یک روزی هم در همین کشور

۱. سوره رحمن، آیه ۱۰

۲. بدون توجّه به

۳. سوره بقره، بخشی از آیه‌ی ۲۹

ما کسانی بودند که می‌گفتند این ماده‌ی متعفن به چه درد ما می‌خورد؛ منظورشان نفت بود. عده‌ای ممکن است از سرسبزی منطقه‌ی شمال کشور لذت ببرند، از کویرها خوششان نیاید؛ اما بروید با آقای دکتر کردوانی^۱ بنشینید و ببینید ایشان راجع به کویر چه می‌گوید. همه‌ی آنها مثل هم است؛ همه‌ی آنها نعمت است، همه‌ی آنها موهبت است، همه‌ی آنها هم مال شما است؛ حق ندارید تخریب کنید؛ نه باغ و بوستان را، نه جنگل را، نه مرتع و دشت را، نه کویر را؛ همه‌ی آنها متعلق به انسان‌ها است؛ بایستی از این‌ها بهره ببرید.

در آیه‌ی دیگر می‌فرماید: **وَ اسْتَعْمَرَكُم فِيهَا؛**^۲ خداوند متعال که خالق این زمین و خالق شما است، شما را موظف کرده است که این زمین را آباد کنید؛ یعنی ظرفیت‌های موجود در این مجموعه‌ی کره‌ی ارضی را به فعلیت برسانید. خیلی از ظرفیت‌ها هست که ناشناخته است، بعد شناخته می‌شود و بعد اهمیّت آنها و ارزش آنها فهمیده می‌شود؛ این کار کار شما است؛ شما باید بکنید. امروز هم که ما خیال می‌کنیم از همه‌ی ظرفیت‌های زمین داریم استفاده می‌کنیم، حقیقت مطلب این نیست؛ ممکن است میلیون‌ها برابر آنچه امروز شما از آب و از خاک و از هوا و از موادّ زیرزمینی و از محصولات روی زمین استفاده می‌کنید، بشود به‌نحوی استفاده کرد که

۱. دکتر پرویز کردوانی

۲. سوره هود، بخشی از آیه‌ی ۶۱

امروز ما از آن خبری نداریم. باید بشر به طور دائم ظرفیت‌های جدیدی را پیدا کند؛ از این ظرفیت‌ها به نفع زندگی بشر استفاده کند.

یک آیهی دیگر درباره‌ی الدّالخصام است؛ یعنی لجوج‌ترین، خبیث‌ترین، سرسخت‌ترین دشمنان که خصوصیاتِ برایش ذکر می‌شود؛ یکی از خصوصیات این است: إِذَا تَوَلَّى سَعَى فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ؛^۱ حرث و نسل را از بین می‌برد، فاسد می‌کند؛ کشت را - یعنی تولید گیاهی را و تولید انسانی را - نابود می‌کند و از بین می‌برد.

امروز اگر شما نگاه کنید در سیاست‌های دنیا می‌توانید پیدا کنید کسانی را که همین کار را بالفعل با همه‌ی ملت‌ها و یا با بسیاری از ملت‌ها دارند انجام می‌دهند؛ اِهْلَاكَ الْحَرْثِ وَ اِهْلَاكَ نَسْلِ؛ این را خدای متعال فساد می‌داند، بعد هم می‌فرماید: وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ.^۲ حالا این چند آیه بود که من خواندم؛ ده‌ها روایت با مضامین عالی در اسلام، در متون دینی ما درباره‌ی زمین، درباره‌ی محیط زیست ما هست؛ همین آیاتی که الان اینجا تلاوت کردند^۳ از جمله‌ی این آیات است که اشاره می‌کند به فراورده‌های روی زمین که همه‌اش مال بشریت و متعلق به شما است؛ قضیه‌ی محیط زیست خیلی قضیه‌ی مهمی است. خلاصه‌ی اهمیّت این قضیه عبارت است از مسئولیت انسان در قبال

۱. سوره بقره، بخشی از آیه ۲۰۵

۲. همان

۳. سوره نحل، آیات ۹ تا ۱۳

طبیعت؛ باید احساس مسئولیت کند. همچنان که در قبال انسان‌ها احساس مسئولیت می‌کنیم، در قبال طبیعت هم باید احساس مسئولیت کنیم. اسلام و ادیان الهی خواسته‌اند تعادل میان انسان و طبیعت را حفظ کنند؛ این، آن هدف اساسی و اصلی است. عدم حفظ این تعادل ناشی از عواملی است که عمده‌اش خودخواهی‌های انسان است؛ قدرت‌طلبی است؛ قلدری و گردن‌کلفتی بعضی از ما انسان‌ها است. وقتی این اتفاق نیفتاد - یعنی این تعادل حفظ نشد - آن وقت بحران محیط زیست پیش می‌آید؛ بحران محیط زیست به همه‌ی بشر و به همه‌ی نسل‌ها آن وقت ضرر می‌زند.

امروز این بحران مخصوص ما نیست - حالا اگر تعبیر «بحران» صحیح باشد؛ لا اقل «چالش بزرگ» - این چالش بزرگ، امروز مخصوص ما نیست؛ امروز در همه‌ی دنیا این چالش وجود دارد و ناشی از همان عدم احساس مسئولیت است. شما دیدید در قضیه‌ی «پیمان کیوتو»^۱ آمریکا به‌عنوان یک دولت قلدر ایستاد - چندسال قبل از این من در نماز جمعه هم مطرح کردم و همین را گفتم -^۲ یعنی یک برخورد قلدرمآبانه با یک پیمانی که این پیمان مربوط به یک کشور و دو کشور و این گوشه‌ی دنیا و آن گوشه‌ی دنیا نیست؛ مربوط به همه‌ی جهان است. مسئله‌ی گازهای گلخانه‌ای چیزی نیست که به یک کشور

۱. پیمان بین‌المللی بین کشورهای صنعتی به‌منظور کاهش گازهای گلخانه‌ای که عامل اصلی گرم شدن کره‌ی زمین هستند.

۲. خطبه‌های نماز جمعه‌ی تهران (۱۳۸۱/۱/۱۶)

و به یک عده از مردم صدمه بزند؛ نه، مال همه‌ی بشریت است. منتها مشکل اساسی در باب مسائل محیط زیست این است که آثار تخریب با آسانی و بزودی ظاهر نمی‌شود؛ وقتی ظاهر شد، علاج آن آسیب‌ها و مشکل‌ها هم بعضاً بلندمدت و بعضاً ناممکن است. فرض بفرمایید که آب شدن یخ‌های قطبی - که منتهی بشود به بالا آمدن سطح آب دریاها و مسائل گوناگون زیستی فراوان دیگری که برایش پیش می‌آید - دیگر چیزی نیست که قابل علاج باشد برای بشر؛ اینها دیگر چیزهایی نیست که بشود در ظرف ده سال و بیست سال و صد سال جبران کرد؛ آثار ماندگاری برای بشریت دارد. یعنی وقتی انسان‌هایی پیدا شدند که احساس مسئولیت نکردند، ثروت‌های عمومی عالم را خواستند تبدیل کنند به ثروت شخصی، از هر امکانی برای فربه کردن وجود خودشان استفاده کنند، نتیجه می‌شود این. قلدری بشر، خط‌شکنی‌های قلدر مآبانه و گردن‌کلفتی‌های قدرت‌های بشری، قدرت‌های زر و زور در دنیا و در سطح جهان یک‌چنین نتایج و آثاری دارد.

خب، اینها در ابعاد جهانی این‌جوری است؛ در ابعاد کشوری هم همین است؛ در ابعاد کشوری هم که ما حالا درباره‌ی مسائل کشور خودمان فعلاً داریم بحث می‌کنیم، قضیه این است؛ یعنی آنجا هم آسیب‌ها آسیب‌هایی نیست که به آسانی بشود برطرف کرد. فرض بفرمایید فرسایش خاک در کشور بر اثر سهل‌انگاری‌ها و بدعمل کردن‌ها و ندانم‌کاری‌ها؛ فرسایش خاک چیزی نیست که

بعد بشود به آسانی جبرانش کرد. قضیه‌ی خاک از قضیه‌ی آب مهم‌تر است؛ ما مشکل آب هم داریم، مشکل بزرگی هم هست، لکن برای تهیه‌ی آب راه‌های فراوانی وجود دارد؛ برای تهیه‌ی خاک حاصلخیز این راه‌ها دیگر وجود ندارد. یعنی بی‌توجهی به مبانی حفظ محیط زیست، گاهی اوقات یک چنین مشکلاتی را به وجود می‌آورد؛ آسیبی که وارد می‌شود، آسیبی نیست که بشود [جبران کرد]. خب، می‌شود پیشگیری کرد، می‌شود علاج کرد؛ هم پیشگیری می‌شود کرد بسیاری از این چیزها را - که عمدتاً هم پیشگیری است - هم بعضی‌ها قابل علاج است و بایستی اینها را علاج کرد.

حالا فرض بفرمایید مسئله‌ی آلودگی هوا. جزو مسائل مهمّ زیست محیطی امروز ما در کشور، مسئله‌ی آلودگی هوا در شهرهای بزرگ کشور است؛ در تهران و کلان‌شهرهای کشور؛ خب، مسئله‌ی مهمّی است، این را می‌شود پیشگیری کرد، می‌شود هم علاج کرد. اگر ما حقیقتاً با هم همدل، هم‌زبان، هم‌نیت نیروهایمان را روی هم بگذاریم - همه‌ی کسانی که اطراف این قضیه هستند - این کار را می‌شود حل کرد. فلان کشور یک پنجم خاک ما وسعت دارد، دو برابر ما جمعیت دارد، مشکل آلودگی هوا را حل کرده؛ پس می‌شود [حل] کرد. بنابراین این کار ممکن است؛ ما هم می‌توانیم حل کنیم. مسئله‌ی غبار را - به قول معروف این ریزگردها را - مثلاً می‌شود حل کرد؛ اینها قابل حل است، البته صبر، حوصله، تدبیر،

دنبال‌گیری و این چیزها لازم است. مسئله‌ی محیط زیست، مسئله‌ی این دولت و آن دولت نیست؛ مسئله‌ی طولانی‌مدت است؛ مسئله‌ی زید و عمرو نیست؛ مسئله‌ی این جریان و آن جریان نیست؛ مسئله‌ی همه‌ی کشور است؛ همه باید دست‌به‌دست هم بدهند و این مشکل را حل کنند. سه عنصر اساسی در محیط زیست هست که اینها را بایستی مورد توجه قرار داد: هوا، آب، خاک. همه‌ی همّت را باید [روی اینها] گذاشت. [طبق] این آماری که به من دادند، در تهران هفتاد درصد مشکل آلودگی هوا، مربوط به حمل و نقل است، سی درصد مربوط به صنایع آلاینده است - حالا این آماری است که به من دادند؛ ممکن است اندکی کمتر یا زیادتر [باشد]؛ در بین شماها متخصصین هستید، اطلاعاتشان ممکن است دقیق‌تر باشد - خیلی خوب، پس [عامل] معلوم شد؛ عامل را وقتی شناختیم، یک قدم به حلّ مشکل نزدیک شدیم؛ باید با جدّیت سراغ این مسئله رفت. این چیزها چیزهای تبلیغاتی نیست؛ اینها از آن اموری نیست که اوّل تابلویش را باید زد؛ [بلکه] اوّل باید کار را انجام داد. وقتی کار انجام گرفت، همه‌ی مردم بدون تابلو [هم] احساس می‌کنند.

مسئله و مشکل پدیده‌ی غبار که دیروز در خوزستان، امروز در کرمان و ممکن است فردا در یک نقطه‌ی دیگر زندگی مردم را مشکل بکند، باید علاج بشود. مشکل پدیده‌ی غبار فقط تنفس مردم نیست؛ به بنده گزارش دادند که جنگل‌های غرب کشور - جنگل‌های بلوط - به خاطر این پدیده‌ی

غبار در خطر نابودی است؛ که اگر چنانچه خدای نکرده این مشکل پیش بیاید، ضررهایش بمراتب بیشتر از آن چیزی است که ما از تنفس در تهران یا در یک جای دیگر در هوای غبارآلود ضرر و زیان می‌بینیم. باید به‌طور جدی دنبال بود، باید کار را دنبال کرد، باید دید علت چیست؛ علت‌ها را شناخت و به‌صورت جدی درصدد علاج برآمد. یک مسئله مسئله‌ی آب و مصرف آب [است]. من دو سه سال پیش به نظرم در صحبت اول فروردین اشاره کردم که نود درصد آب کشور صرف کشاورزی می‌شود.^۱ همه‌ی مصارف دیگر - مصارف شرب و شهر و صنعت و غیره - ده درصد است. ما اگر چنانچه بتوانیم با تدابیری در آن نود درصد که صرف کشاورزی می‌شود، ده درصد صرفه‌جویی بکنیم، معنایش این

است که به همان اندازه‌ای که امروز آب برای شرب و شهر و روستاها و صنعت و غیره مصرف می‌کنیم، به همین اندازه آب در اختیار کشور قرار می‌گیرد. این چیز کوچکی است؟ این چیز با این عظمت، ارزش این را ندارد که همه‌ی مسئولین، دست‌اندرکار بشوند و بروند دنبال این قضیه؟ با آبیاری قطره‌ای، با شبکه‌سازی‌های درست و خوب [صرفه‌جویی کنند]. آب پشت سدها را ما اگر چنانچه جمع کنیم، [اما] شبکه‌سازی درست نکنیم - کما اینکه متأسفانه در موارد زیادی قضیه از این قرار است - خب این آب را در واقع هدر

۱. از جمله، بیانات در جمع زائران و مجاوران حرم رضوی

در مشهد مقدس (۱۳۹۰/۱/۱)

می‌دهیم، تبخیر می‌شود می‌رود؛ علاوه بر اینکه حالا مشکلاتی هم پشت سدها به وجود می‌آید. کارهای فراوانی است که باید انجام بگیرد؛ اینها جزو چیزهای بسیار مهم است.

مسئله‌ی خاک. عرض کردیم فرسایش خاک، در بلندمدت خطر بزرگ‌تری از کمبود آب است. چند سال قبل از این بحث‌های آب‌خیزداری و آبخوان‌داری و مانند اینها مطرح شد، کارهایی هم انجام گرفت؛ باید اینها با جدّیت و قوّت دنبال بشود؛ این کارها متوقّف نماند.

یکی از مشکلات عمده‌ی ما در کشور - که این را برحسب تجربه من عرض می‌کنم به شما برادران و خواهران عزیز - پیگیری نکردن است؛ کار را خوب شروع می‌کنیم [اما] پیگیری لازم همیشه وجود ندارد؛ در بعضی از موارد چرا؛ هر جا خوب پیگیری کردیم، به نتایج خیلی خوب رسیدیم، در بسیاری از جاها هم کار، وسط کار متوقّف می‌شود، پیگیری نمی‌شود؛ این یکی از مشکلات اساسی است. هر کدام از شماها در بخش‌های مختلف، مدیریتی دارید؛ مدیران کشور باید به این مسئله توجه کنند که پیگیری بسیار مهم است.

یک مسئله مسئله‌ی جنگل‌ها و مراتع است؛ این جنگل‌های ما و مراتع ما، هم‌ریه‌های تنفسی شهرها و محیط‌های زندگی‌اند، هم نگهبان خاکند و خاک را که این‌همه درباره‌ی اهمّیتش گفتیم، حفظ می‌کنند؛ این جنگل‌ها را باید حفظ کرد. متأسفانه در بخش‌های مختلف کشور، این جنگل‌های متراکم و انبوه شمال کشور بعضاً مورد چپاول و

غارت، و بعضاً آخر^۱ مورد بی توجهی و بی اهمتمای قرار می گیرد. من تأکید می کنم اجازه ندهید به این جنگل‌ها دست‌درازی بشود؛ بخش‌های مختلف کشور که مسئولیتی در این زمینه دارند، از منابع طبیعی گرفته تا محیط‌زیست تا بقیه‌ی دستگاه‌هایی که ارتباطی با این قضایا دارند، اجازه ندهند با بهانه‌های مختلف - از شهرسازی درست کردن و جذب گردشگر و هتل‌داری و مانند اینها بگیرند تا مدرسه‌ی علمیّه و حوزه‌ی علمیّه؛ همه‌ی اینها بهانه‌هایی می‌شوند و شده تاکنون - که جنگل‌های ما دست بخورند، به آنها تعرّض بشود؛ به جنگل‌ها تعدّی بشود و تاکنون به جنگل تعدّی شده؛ جلوی‌ش را با استحکام کامل بگیرید.

یک مسئله پدیده‌ی زمین‌خواری است. البتّه پدیده‌ی زمین‌خواری پدیده‌ی جدیدی نیست؛ قدیمی است؛ ما از دوره‌ی نوجوانی و جوانی مکرّر می‌شنفتیم زمین‌خواران، زمین‌خواران! خب، توقّع این بوده است که در نظام اسلامی و جمهوری اسلامی این پدیده متوقّف بشود؛ اجازه ندهیم کسانی بیایند با دست‌اندازی به زمین‌های گوناگون اطراف شهر و حومه‌های شهر و مناطق خوب، ثروت عمومی را به‌نوبه‌ی خود تبدیل کنند به ثروت شخصی. این بوستان عظیمی که فرض کنید در فلان نقطه‌ی شهر واقع است، یک ثروت عمومی است؛ [اینکه] کسانی بیایند با زرنگی، با دست‌کاری کردن قانون، با احیاناً خریدن یکی دو نفر آدم سست‌عنصر در فلان دستگاه، این ثروت

عمومی را تبدیل کنند به ثروت شخصی خودشان،
خیلی رنج آور است!

حالا بحث زمین خواری، یواش یواش شده
کوه خواری! بنده گاهی که می‌روم ارتفاعات
شمال تهران و نگاه می‌کنم، انسان واقعاً خیلی
متأسف می‌شود. بارها من در دیدار با مسئولین
شهری و مسئولین دولتی و مانند اینها این
مسائل را در میان گذاشته‌ام. خب تلاش هم
کرده‌اند لکن قاطع باید برخورد کنند. مسئولین
باید در مقابل این سوءاستفاده‌کننده قاطعیّت
به خرج بدهند؛ عُرْضه باید به خرج بدهند؛
نگذارند فلان آدم سوءاستفاده‌چی با شیوه‌های
مشخّص [سوءاستفاده کند]. انسان از آن بالا
که نگاه می‌کند، می‌فهمد و می‌بیند که چه کار
دارند می‌کنند. اوّل می‌روند اجازه می‌گیرند، یک
تأسیساتی در انتهای یک زمین درست می‌کنند؛
بعد که انتهای زمین مال آنها شد، همه‌ی سطح
زمین به‌طور طبیعی قابل نقل و انتقال خواهد شد؛
از این کارها می‌کنند. این شمال تهران و غرب
تهران، در واقع مجاری تنفّسی شهر تهران است؛
ارتفاعات شمال تهران را یک جور، طرف زمین‌های
غرب تهران را یک جور. در مشهد - شهر ما - من
رفتم دیدم طرف ارتفاعات جنوب شهر که در
واقع مرکز تنفّس شهر است، دارند افرادی آن بالا
خانه می‌سازند، هتل می‌سازند، ساختمان‌های
چند طبقه می‌سازند؛ اینها بد است، اینها غلط
است؛ جرم بدانید اینها را. یکی از کارهای اساسی
«جرم‌انگاری» در قانون است؛ اینها را باید جرم

دانست در قانون و این کسانی که این کارها را می‌کنند تعقیب قضائی کرد. صرف اینکه بروند قلع بنا بکنند، کافی نیست؛ که آن را هم متأسفانه در مواردی نمی‌کنند، کوتاهی می‌کنند.

نباید اجازه داد که منبع شرب تهران مورد تعرض قرار بگیرد؛ منبع هوا و تنفس تهران مورد تعرض قرار بگیرد؛ منابع زندگی در تهران - پایتخت کشور و مرکز دولت اسلامی - مورد تعرض یک عده‌ای قرار بگیرد؛ با اینها باید برخورد کنید. اگر خدای نکرده در داخل دستگاه‌ها کسانی هستند که کوتاهی می‌کنند، با آنها شدیدتر برخورد کنید؛ اینها جزو کارهای لازم و اساسی است. هم منابع طبیعی، هم شهرداری، هم محیط‌زیست، هم دستگاه‌های نظارتی - همه‌ی اینها - بایستی با این وضع اَسف‌بار مقابله کنند. بالاخره حفظ محیط‌زیست و رعایت محیط‌زیست، یک وظیفه‌ی حاکمیتی است؛ البته مردم هم نقش دارند؛ مردم می‌توانند نقش‌های خوبی ایفا کنند، همکاری کنند؛ شرطش این است که دستگاه‌های حاکمیتی به‌طور جدی دنبال قضیه باشند. اگر جدیت به خرج بدهند، مردم هم به اینها کمک خواهند کرد.

[پس] اولاً تهیّه‌ی سند ملی برای مسائل محیط زیست؛ [و بعد] همکاری دستگاه‌ها که اول اشاره کردم که همه‌ی دستگاه‌ها باید بجد با همدیگر همکاری کنند؛ [و بعد] پیوست محیط‌زیستی برای همه‌ی برنامه‌های سازندگی. همه‌ی برنامه‌های سازندگی از شهری و صحرایی و صنعتی و بقیه‌ی طرح‌ها، حتماً یک پیوست محیط‌زیستی باید

داشته باشد؛ جاده می‌خواهید بکشید، مشخص باشد که تأثیرش در محیط زیست چیست؛ کارخانه می‌خواهد نصب بشود، باید معلوم باشد که تأثیرش در محیط زیست چیست؛ بعضی از مسائل تجاری، بعضی از نقل و انتقال‌ها و کارهای بازرگانی؛ اینها بایستی پیوست محیط زیست داشته باشد.

جرم‌انگاری تخریب محیط زیست. دستگاه قضائی و دستگاه‌های ضابط، و پیش از آنها قوانین مجلس، باید روی این تکیه بکنند. البته قوانینی داریم و الان قوانین خوبی هست، منتها بازرنگری لازم است؛ بایستی تخریب محیط زیست جرم محسوب بشود؛ به‌عنوان جرم بایستی تعقیب بشود. پالایش و بازرنگری قوانین موجود، تقویت نظارت‌های بی‌اغماض - نظارت انجام بگیرد، هیچ‌گونه اغماضی هم در این نظارت‌ها صورت نگیرد و رؤسای دستگاه‌ها شخصاً نظارت کنند - و شاید از جهتی از همه مهم‌تر، فرهنگ‌سازی است؛ فرهنگ‌سازی؛ مردم بدانند که اهمیّت حفظ محیط زیست چقدر است. این را از دبستان باید شروع کنیم، در کتاب‌های درسی؛ باید بچه‌های ما اهمیّت مرتع و جنگل و هوا و آب و خاک و دریا و مانند اینها را از کودکی بفهمند و روی آن حسّاس باشند. حفظ حریم محیط زیست باید جزئی از فرهنگ عمومی بشود. البته نقش رسانه‌ی ملی را هم نباید نادیده گرفت، بایستی حتماً رسانه‌ی ملی نقش ایفا کند اما مردم هم می‌توانند کار کنند.

بنده یک مورد را خودم دیدم در یکی از بیلاقات مشهد - جاغرق - یک دوست قدیمی ما یک زمین

کوچکی داشت و دارد. یک آب مختصری به قدر مثلاً نصف آنچه از لوله‌ی قوری می‌آید بیرون، آن بالا بود. این آب را جمع کردند، هدایت کردند، حفظ کردند، چند استخر در این زمین از این آب به وجود آمد و زمین آباد شد؛ از یک آب خیلی مختصر که می‌توانست به هدر برود و هیچ کس هم نفهمد و نبیند.

یکی از دوستان ما نقل می‌کرد و می‌گفت در یزد - که خب، یزد جزو مناطق کم‌آب کشور است - یک نفری دعوت کرد از ما در یک باغی، بوستانی - یک جایی ترتیب داده بود با درخت و کشت و زرع و همه چیز - گفتش که می‌خواهید منبع آب اینجا را ببینید؟ گفتیم بله. گفت ما را مبالغ طولانی‌ای برد - شاید مثلاً چند کیلومتر؛ حالا من درست یادم نیست خصوصیات را - آنجا رفتیم، دیدیم بله، به قدر یک لوله‌ی آفتابه، مختصر آبی دارد می‌آید؛ این آدم همّت کرده، این آب را حفظ کرده، هدایت کرده، آورده، از این آب استفاده‌ی بهینه کرده. یعنی از این آب‌های کشور می‌شود مردم در محیط‌های زندگی خودشان استفاده‌های بهینه بکنند. «درخت‌کاری» از جمله‌ی کارهای خوب است. البتّه درخت را می‌کارند، من شنیدم درست نگهداری نمی‌شود. درخت‌کاری رایج شده امّا درخت که کاشتید، باید درخت را نگهداری کنید؛ حالا یا خودشان نگهداری بکنند یا دستگاه‌های شهرداری بکنند؛ بالاخره این کار باید انجام بگیرد. یک جاهایی هم هست در اطراف تهران - حالا این را من اینجا بگویم - طرف شرق تهران، یک

بوستان بزرگی است، یک منطقه‌ی خیلی وسیعی است بین بزرگراه بابایی تا ارتفاعات قوچک؛ یک زمینی است متعلق به ارتش. بنده گاهی اوقات در این مسیرهای صبحگاهی در بعضی از روزها از آنجا می‌رویم و ارتفاعات را حرکت می‌کنیم، راه می‌رویم؛ من هر وقت آنجا می‌روم، دلم می‌لرزد! چون می‌دانم ده‌ها چشم طمع‌کار متوجه اینجا است. کارهایی هم شروع کردند، ما جلوی‌شان را گرفتیم، یک تشری زدیم، دعوایی کردیم؛ می‌دانم موقتاً دست برداشتند، اما منتظرند یک غفلی صورت بگیرد؛ یا این حقیر نباشم، یا غفلی پیش بیاید، بالاخره بروند اینجا را تصرف کنند؛ واقعاً انسان دلش می‌لرزد؛ یک بوستان بزرگ شاید چند صد هکتاری - نمی‌دانم چقدر است - که اصلش هم ظاهراً متعلق به ارتش بوده لکن الان مورد استفاده‌ی ارتش نیست و مورد اختلاف بین ارتش و وزارت اطلاعات و اینها است. به نظر من اینجا مال مردم است؛ اینجا باید به صورت یک گردشگاه عمومی مردمی دربیاید. مکرر هم من این را پیغام دادم به مسئولین گوناگون، شهرداری باید برود اینجا را تصرف کند، در اختیار مردم بگذارد. جای بسیار وسیع، خوب، خوش آب‌وهوا در شرق تهران، پُر درخت. حتی من یک وقتی آنجا دیدم یک گله‌ی آهو یا بز کوهی بود که از دور دیده می‌شد؛ یک جای این جور. [این] در اختیار مردم قرار بگیرد، مردم بروند استفاده بکنند. اگر کوتاهی بشود، آنجا هم مثل بعضی جاهای دیگر [خواهد شد] که متأسفانه کوتاهی شد و یک وقت دیدیم که

ساختمان‌ها آنجا سر بلند کردند و مدّعی پیدا شد، بعضی از دستگاه‌ها هم متأسفانه از روی غفلت - نه از روی غرض - فلان زمین‌ها را به کارمندان خودشان دادند، آنها هم به یکی دیگر فروختند؛ این کارهایی و بی‌انضباطی‌هایی که متأسفانه در زمینه‌ی زمین‌ها و در زمینه‌ی این منطقه‌ی تنفسی شهرهای بزرگ به وجود می‌آید و از این قبیل [قبلاً هم] به وجود آمده است.

به هر حال مسئله مسئله‌ی بسیار مهمّی است؛ کار کار مهمّی است. ما در این زمینه‌ها همیشه هر سال صحبت کرده‌ایم. من حالا اینها را گفتم تا در معرض اطلاع مردم و قضاوت مردم قرار بگیرد و بر این اساس نمره بدهند به دستگاه‌ها. معیار، دست مردم باشد، به دستگاه‌ها نمره بدهند، قضاوت کنند راجع به دستگاه‌ها که کدام دستگاه توانست درباره‌ی محیط زیست این اقدامات را بکند و این موفقیت‌ها را به دست بیاورد و کدام دستگاه نتوانست. امیدواریم ان شاء الله خداوند همه‌ی شماها را از کسانی قرار بدهد که می‌توانید در این زمینه‌ها کار کنید.

والسّلام علیکم ورحمة اللّٰه وبرکاته

تاریخ: ۱۳۹۴ / ۹ / ۳۰
شماره: ۹۳۱۵
پوست:

بسمه تعالی

جناب آقای محسن نقیلو

مدیرکل محترم دفتر روابط عمومی و امور بین الملل سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور
با سلام

عطف به درخواست جنابعالی مبنی بر صدور مجوز چاپ در مورد:
کتاب: منابع طبیعی در کلام ولایت (بیانات امام خمینی (س) و مقام معظم رهبری
(مدظله العالی) در حوزه منابع طبیعی و محیط زیست)
ضمن تقدیر از اهتمام جنابعالی نسبت به ترویج اندیشه و آرای رهبر کبیر
انقلاب اسلامی، به اطلاع می‌رساند که چاپ کتاب مذکور مطابق نمونه ارسالی
صرفاً در خصوص مطالب مرتبط با حضرت امام خمینی (س) از نظر این
مؤسسه بلامانع است.
ضمناً یادآوری می‌نماید این مجوز برای یک نوبت چاپ صادر شده است و
تجدید چاپ آن نیاز به مجوز جداگانه دارد. لطفاً پس از چاپ سه نسخه از آن را
جهت بهره برداری در آرشیو مؤسسه ارسال فرمایید.

جمید انصاری
قائم مقام مؤسسه

مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی
حفظ و نشر آثار و بنیان‌گذاری فرهنگ و تمدن

بسمه تعالی

شماره: ۲۳/۱۰۱/۹۴
تاریخ: ۲۷/۵/۹۴
پرست: -

جناب آقای سلگی
مدیرکل محترم دفتر توسعه کتاب و کتابخوانی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

با سلام و احترام

به اطلاع می‌رساند، مطالب نقل شده از مقام معظم رهبری در کتاب "منابع طبیعی در کلام ولایت" ارسالی از سازمان جنگلها، مراتع و آبخیزداری کشور برای انتشار بلاهات می‌باشد.
همچنین مستدعی است به ناشر محترم ابلاغ فرمایید تعداد ۲ نسخه از کتاب را پس از انتشار به این مؤسسه ارسال نمایند.
بدیهی است برای تجدید چاپ، اخذ تاییدیه از این مؤسسه الزامی است.

تایید

امیر خوراکیان
معاون هماهنگی
و رئیس حوزه ریاست

مستاد
مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی

تلفن: ۶۶۶۶۸۱۳

آدرس: تهران، خیابان جمهوری اسلامی، خیابان قیصرین، جنبی، خیابان طالقانی، پلاک ۳۶

حفاظت از منابع طبیعی
حمایت
از نسل ها

مقام معظم رهبری (مدظله العالی)؛

مردم مؤثرترین و مهمترین نقش را در حفاظت

از جنگل‌ها و مراتع برعهده دارند.

دقر روابط عمومی و امور بین الملل

